

8.12.2021

HE 220/2021 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Jenni Herrala

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 220/2021 vp)

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki. Samalla voimassa oleva vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettu laki kumottaisiin ja 20 esitettävään lakiin liittyvää lakia muutettaisiin.

Hallituksen esityksen mukaan sotilaalliseen toimintaan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän erityismateriaalin kuljetukset esitetään jätettäväksi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esitettävää lakia ei siten sovellettaisi tiekuljetukseen, jossa käytetään sotilasajoneuvoa tai Puolustusvoimien taikka Rajavartiolaitoksen käytössä olevaa muuta ajoneuvoa, jota kuljettaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa oleva henkilö. Lain soveltamisalasta rajattaisiin myös kansainvälisiin sotilaallisiin harjoituksiin tai muuhun sotilaalliseen yhteistyöhön liittyvä vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön kuljetusvälineellä tapahtuva vaarallisten aineiden kuljetus. Esitettävää lakia ei myöskään sovellettaisi kuljetuksiin, jotka suoritetaan ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettuna sotilasilmailuna tai valtion ilmailuna.

Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetusta koskevan sääntelyn nykytila

Tällä hetkellä Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetusta koskee vaarallisten aineiden kuljetuksesta puolustusvoimien valvonnassa annettu puolustusministeriön asetus (632/2001). Asetusta sovelletaan puolustusvoimien valvonnassa tapahtuviin vaarallisten aineiden sekä kuljetettavien painelaitteiden tie-, ilma- sekä meri- ja sisävesikuljetuksiin Suomen alueella.

Jos vaarallisten aineiden kuljetus alkaa, suoritetaan tai päättyy muualla kuin Suomessa, sovelletaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettua lakia sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sovelletaan puolustusvoimien valvonnassa tapahtuvissa kuljetuksissa, ellei puolustusministeriön asetuksessa toisin määrätä.

8.12.2021

HE 220/2021 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Jenni Herrala

Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetuksista säädetään myös puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluista annetussa puolustusministeriön asetuksessa (23/2013) sekä sotilasajoneuvojen katsastustoiminnasta ja liikennekelpoisuuden valvonnasta puolustusvoimissa annetussa puolustusministeriön asetuksessa (65/2015).

Puolustusvoimia koskeva erityislaki

Esityksessä ehdotettu Puolustusvoimia koskeva soveltamisalan rajausta olisi merkittävä muutos nykytilaan. Esityksen vuoksi puolustusministeriössä on tarve valmistella Puolustusvoimien kuljetuksia koskeva erityislaki. Tästä syystä puolustusministeriö on 31.3.2021 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetusta koskevien säännösten nykytila ja valmistella ehdotus tarvittaviksi säädöksiksi. Työryhmän määräaika on 31.1.2022 asti, mutta työ jatkuu hyvin todennäköisesti vielä ensi vuoden.

Esityksessä ehdotettu vaarallisten aineiden kuljetusta koskeva yleislaki on otettava tarkoin huomioon Puolustusvoimia koskevaa sääntelyä uudistettaessa. Lisäksi Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljetusta koskeva lainsäädäntö edellyttää Puolustusvoimien toiminnan erityispiirteiden huomioimista. Tarkoituksena on taata Puolustusvoimien sujuva toiminta kaikissa olosuhteissa.

Puolustusvoimille on annettu uusi lakisääteinen tehtävä kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta. Viime vuosina on myös lisääntynyt kansainvälinen sotilaallinen yhteistyö sekä kansainväliset sotilaalliset yhteisharjoitukset sekä Suomessa että ulkomailla.

Sääntelyssä pyritään ylläpitämään ja varmistamaan myös liikenneturvallisuutta ja huomioimaan ympäristökysymykset.

Lisäksi on tarkasteltava Puolustusvoimien vaarallisten aineiden valvontaa koskevan sääntelyn mahdollisia muutostarpeita.

Puolustusvoimien ulkopuolisten toimijoiden toteuttamat kuljetukset

Ehdotetun lain soveltamisalaan jäisi edelleen sellainen sotilas- ja turvallisuusviranomaisten toimintoja palveleva vaarallisten aineiden kuljetus, jonka toteuttaja on siviilitoimija ja jota valvoo siviiliviranomainen.

Pääesikunta on tuonut puolustusministeriön tietoon, että Puolustusvoimat tarvitsee myös siviilitoimijoiden kuljetustukea vaarallisten aineiden kuljettamiseen lakisääteisten tehtäviensä täyttämiseksi jo normaaliolojen häiriötilanteissa sekä ennalta arvaamattomissa tilanteissa. Esitetyn lain soveltamisalan rajauksen perusteluissa oleva kuljettajan kohdistuva rajausta ja edellä mainittuihin tilanteisiin liittyvän poikkeuspykälän tai eri pykälään kohdistuvien poikkeuksien puuttuminen eivät mahdollista Puolustusvoimien tarvitsemaa tukea siviilitoimijoilta niiltä osin, kun tarvittava tuki ei kaikilta osin täytä esitetyn lain asettamia vaatimuksia.

Pääesikunnan esille tuoma haaste pyritään ratkaisemaan erityislainsäädännöllä, eli tällä hetkellä puolustusministeriössä valmistelussa olevalla lailla vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa.

8.12.2021

HE 220/2021 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Lainsäädäntöneuvos Jenni Herrala

Siirtymäsäännös

Esitetyssä laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta olevan siirtymäsäännöksen 165 §:n 11 momentissa säädettäisiin, että voimassa olevan VAK-lain 6 §:n 2 momentin säännös sotilasviranomaisten valvontatehtävistä, 7 b §:n 3 momentin säännös puolustusvoimien autontarkastajan tehtävistä ja pääesikunnan valvontatehtävistä sekä 13 d §:n 2 momentin säännös pääesikunnan tunnustaman sotilaslaitoksen tai sotilasviranomaisen tehtävistä jäisivät voimaan, kunnes niistä toisin säädetään. Pykälän 11 momentissa säädettäisiin myös, että nykyisen vaarallisten aineiden kuljetusta koskevan lain nojalla annetut puolustusministeriön asetukset ja yksittäistapauksista annetut puolustusministeriön päätökset sekä pääesikunnan määräykset jäisivät voimaan vuoden 2023 loppuun saakka.

Siirtymäsäännöksellä on tarkoitus mahdollistaa Puolustusvoimien vaarallisten aineiden häiriötön kuljettaminen niin kauan, että Puolustusvoimien vaarallisten aineiden kuljettamista koskeva lainsäädäntö saataisiin voimaan.